

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 100/09-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. G., Česká republika, zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jej základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 20/2008 z 18. júna 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. G. odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2008 doručená sťažnosť Ing. J. G. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 20/2008 z 18. júna 2008.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Dňa 12. 11. 2003 podala matka sťažovateľky, M. G., na Okresný súd v Prešove návrh na začatie konania o neplatnosť darovacej zmluvy proti MUDr. M. G. Toto konanie sa viedlo na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 10 C 278/2003.

Okresný súd v Prešove vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 14. 11. 2007.

Proti tomuto rozsudku podala matka sťažovateľky, žalobkyňa, odvolanie dňa 4. 1. 2008.

Odvolacie konanie sa viedlo na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 3 Co 20/2008.

Žalobkyňa, v priebehu odvolacieho konania zomrela, a to dňa 7. 3. 2008.

Odporca sťažovateľku výzvou zo dňa 4. 4. 2008 ako dedičku po žalobkyňi vyzval, aby oznámila odporcovi, či vstupuje do práv a povinností na miesto žalobkyne a či trvá na podanom odvolaní.

Sťažovateľka listom zo dňa 18. 4. 2008 požiadala odporcu o predĺženie poskytnutej lehoty na vyjadrenie sa, či do práv a povinností žalobkyne vstupuje.

Listom zo dňa 9. 6. 2008 sťažovateľka odporcu požiadala o vyjadrenie sa k jej žiadosti zo dňa 18. 4. 2008.

Listom zo dňa 14. 6. 2008 sťažovateľka odporcu opätovne požiadala o stanovisko vo veci jej žiadosti zo dňa 18.4.2008.

Listom zo dňa 30. 6. 2008 sťažovateľka odporcovi oznámila, že vzhľadom na to, že nedostala jeho vyjadrenie k jej žiadosti zo dňa 18. 4. 2008, žiada o ďalšie predĺženie lehoty vo veci vyjadrenia sa, či vstupuje do práv a povinností žalobkyne.

Odporca dňa 18. 6. 2008 vo veci rozhodol rozsudkom 3 Co 20/2008, v ktorom sťažovateľku označil ako žalobkyňu, potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov a zaviazal ju zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania.

V danom prípade odporca konal so sťažovateľkou ako s účastníčkou konania na strane navrhovateľa bez jej súhlasu so vstupom do konania a vstupom do práv a povinností na strane navrhovateľa, po smrti pôvodnej navrhovateľky, matky sťažovateľky.

Povinnosťou odporcu bolo skúmať, či sťažovateľka, chce v konaní na strane navrhovateľky pokračovať, či chce vstúpiť do jej práv a povinností, aby právne účinky s podaným návrhom pôvodnej navrhovateľky, zostali zachované...

Obsahom listu sťažovateľky zo dňa 18. 4. 2008 bola žiadosť o predĺženie stanovenej lehoty 15 dní na vyjadrenie sa, či ako dcéra a dedička po nebohej žalobkyni vstupuje do práv a povinností namiesto žalobkyne a či trvá na podanom odvolaní, aspoň do 30. 6. 2008, vzhľadom na to, že „k tak vážnemu kroku potrebujem odborné, právne a objektívne posúdenie, dostať možnosť nahliadnuť do spisového materiálu, do ktorého som ako svedok nemala právo nahliadnuť a oboznámiť sa s kompletnou dokumentáciou... Prosím doprajte mi požadovanú lehotu na rozmyslenie - o nespravodlivosti verdiktu súdu som presvedčená aj ja - potrebujem si však overiť, či v spisovom materiáli nie sú zavádzajúce klamstvá, falošné výpovede a prehodnotiť celú kauzu s odborníkmi.“...

Listom zo dňa 30. 6. 2008 sťažovateľka oznámila, že nedostala vyjadrenie k mojej žiadosti zo dňa 18. 4. 2008 a z toho dôvodu prosí o „ďalšie predĺženie termínu vyjadrenia sa k vstupu do hore uvedenej kauzy do doby 2 mesiacov po tom, čo mi umožníte nahliadnuť do spisu... Doprajte mi čas na zváženie vstupu do kauzy / event. na to, aby som si našla advokáta, ktorý by túto kauzu v prospech mamy in memoriam zdarné vyriešil.“

Zo všetkých listov sťažovateľky adresovaných odporcovi je zrejmé, že ani v jednom z nich neprejavila svoju vôľu vstúpiť do práv a povinností namiesto navrhovateľky ani neprejavila vôľu trvať na podanom odvolaní.

V odôvodnení namietaného rozsudku odporcu sa uvádza: „Výzvou z 4. 4. 2008 (č. l. 349 spisu) odvolací súd vyzval Ing. J. G., aby oznámila súdu, či vstupuje do práv a povinností na miesto žalobkyne a či trvá na podanom odvolaní. Žalobkyňa Ing. J. G. listom z 18. 4. 2008 oznámila odvolaciemu súdu, že matka sa nielenže nedožila vrátenia domu, ale zomierala s bolesťou v duši, krivdou a pocitom nespravodlivosti. Poverila ju, aby v jej mene „bojovala za spravodlivosť, v ktorú ona ako silná kresťanka verila.“ Z obsahu listu z 18. 4. 2008 odvolací súd vyvodil, že žalobkyňa trvá na podanom odvolaní v celom rozsahu.“...

Nie je zrejmé, v ktorej časti listu sťažovateľka výslovne alebo iným spôsobom nezbudzujúcim pochybnosti prejavila, že vstupuje do práv a povinností na miesto žalobkyne a trvá na podanom odvolaní...“.

Je zrejmé, že v uvedenom liste zo dňa 18. 4. 2008 sťažovateľka odporcovi oznámila pocity beznádeje svojej matky a jej citové rozpoloženie pred smrťou po tak dlho trvajúcim konaní. V liste však nemožno nájsť prejav vôle sťažovateľky - súhlasu s tým, že vstupuje do práv a povinností na miesto žalobkyne a trvá na podanom odvolaní.

Postup odporcu, ktorý z obsahu listu, v ktorom sťažovateľka opísala, že jej matka zomierala s bolesťou v duši, krivdou a pocitom nespravodlivosti a poverila sťažovateľku v jej mene bojovať za spravodlivosť vyvodil, že tá trvá na podanom odvolaní je výsostne absurdný, popierajúci výkladové pravidlo prejavu vôle podľa ustanovenia § 35 ods. 2 OZ.

V prípade ak nebolo odporcovi jasné a určité, napriek tomu, že sťažovateľka na vyjadrenie sa, či do konania vstupuje, požiadala o predĺženie lehoty, teda vôľu vstúpiť do konania nevyjadrila, povinnosťou odporcu bolo postupovať v prípade sťažovateľky napriek tomu, že nikdy nebola účastníčkou konania, použitím analógie legis podľa ustanovenia § 43 O. s. p., podľa ktorého sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Zároveň pokiaľ by sťažovateľka svoje podanie neopravila, bolo povinnosťou odporcu na podanie sťažovateľky neprizerat', teda prizerať tak, ako keby ho neurobila, čím súhlas daný nebol, opätovne s použitím analógie legis aplikovaným ods. 2 prvou vetou § 43 O. s. p. - ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že do konania na strane žalobcu môže vstúpiť účastník, len po vyslovení súhlasu, pretože nikto sa proti svojej vôli nemôže stať žalobcom...»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a vo veci rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 prvá veta Dohovoru a právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom

súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo rozsudkom Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 3 Co 20/2008 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaného práva sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 20/2008 zo dňa 18. 6. 2008 a vracia vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 10 C 278/2003 zo 14. novembra 2007 zamietol žalobu v právnej veci jej matky „o určenie neplatnosti darovacej zmluvy eventuálne o vrátenie daru“, proti ktorému podala jej matka odvolanie. Medzitým žalobkyňa v priebehu odvolacieho konania zomrela.

Krajský súd napriek tomu, aby skúmal, či sťažovateľka chce v konaní na strane žalobkyne pokračovať, konal so sťažovateľkou ako s účastníčkou konania a bez jej výslovného súhlasu so vstupom do konania vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 Co 20/2008 z 18. júna 2008 tak, že potvrdil citovaný rozsudok okresného súdu. Podľa sťažovateľky tým krajský súd porušil jej označené základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky najprv zisťoval, či ochranu jej právam, porušenie ktorých namietala (t. j. základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov im dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označených práv.

Podľa ustálenej súdnej praxe proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Ide o prípady závažných väd konania, keď je dovolanie prípustné, aj keď nie sú splnené podmienky uvedené v § 239 OSP. Dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v jeho právomoci o merite podanej sťažnosti konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľky vyplývajúcim z ústavy prináleží všeobecným súdom (najvyššiemu súdu), čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote 11. augusta 2008 dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP. Prípustnosť dovolania vyvodzuje najmä z ustanovenia § 237 písm. e) OSP. O dovolaní rozhodnuté dosiaľ nebolo.

Podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. I. ÚS 85/97, I. ÚS 89/97).

V okolnostiach prípadu sťažovateľka považuje právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu za zmätočné a podanie dovolania odôvodňuje ustanovením § 237 písm. e) OSP. Dovolanie podľa § 236 a nasl. OSP je nesporne účinným právnym prostriedkom nápravy prípadného porušenia označeného práva sťažovateľky (napr. obdobne III. ÚS 3/07, I. ÚS 160/07).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala, pričom takmer súčasne sa obrátila so sťažnosťou aj na ústavný súd, v ktorej tvrdí také porušenie procesných oprávnení, ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. e) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkým účastníkom dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľkou ústavný súd uzavrel, že v jej veci nie je vo vzťahu k označenému základnému právu podľa ústavy a právu podľa dohovoru daná v súčasnosti jeho právomoc [čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a v spojení s § 237 ods. 1 písm. e) OSP]. Preto sťažnosť pre nedostatok právomoci odmietol už po jej predbežnom prerokovaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009